

**ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
“СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ”
ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ**

ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО

**МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО СЛУЧАЙ
830 ГОДИНИ ОТ ВЪСТАНИЕТО НА БРАТЯТА ПЕТЪР И АСЕН,
НАЧАЛОТО НА ВТОРОТО БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО И
ОБЯВЯВАНЕТО НА ТЪРНОВО ЗА СТОЛИЦА НА БЪЛГАРИЯ И
780 ГОДИНИ ОТ ЛЕГИТИМНОТО ВЪЗОБНОВЯВАНЕ НА
БЪЛГАРСКАТА ПАТРИАРШИЯ**

“ЦАРЕВГРАД ТЪРНОВ И ВТОРОТО БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО В СРЕДНОВЕКОВНИЯ СВЯТ”

ПОД ПАТРОНАЖА НА:
**НЕГОВО СВЕТЕЙШЕСТВО
БЪЛГАРСКИЯ ПАТРИАРХ И СОФИЙСКИ МИТРОПОЛИТ НЕОФИТ
КМЕТА НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО Г-Н ДАНИЕЛ ПАНОВ
РЕКТОРА НА ВТУ “СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ”
ПРОФ. Д-Р ХРИСТО БОНДЖОЛОВ**

Велико Търново, 26–28 октомври 2015 г.

ПРОГРАМА

**Великотърновски университет
„Св. св. Кирил и Методий“
Исторически факултет**

Община Велико Търново

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

**“ЦАРЕВГРАД ТЪРНОВ И
ВТОРОТО БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО
В СРЕДНОВЕКОВНИЯ СВЯТ”**

**Конференцията е включена в програмата на Община Велико Търново
за националните чествания на 830-годишнината
от въстанието на братята Петър и Асен
и възобновяването на средновековната българска държавност**

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ:

Председател:

Проф. д.и.н. ИВАН ТЮТЮНДЖИЕВ – декан на Историческия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

Зам.-председател:

Проф. д-р ПЛАМЕН ПАВЛОВ

Членове:

Доц. д-р БОНИ ПЕТРУНОВА – зам.-министър на културата

Д-р ИВАН ЦЪРОВ – директор на РИМ – Велико Търново

Проф. д.и.н. КАЗИМИР ПОПКОНСТАНТИНОВ

Проф. д.изк.н. КОНСТАНТИН ТОТЕВ

Проф. д.и.н. НИКОЛАЙ ОВЧАРОВ

Проф. д.ф.н. АНЧО КАЛОЯНОВ

Проф. д-р ХИТКО ВАЧЕВ

Доц. д-р ДИМИТЪР ДИМИТРОВ

Доц. д-р ИВАН ЛАЗАРОВ

Доц. д-р НИКОЛАЙ КЪНЕВ

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ:

Проф. д.и.н. ИВАН ТЮТЮНДЖИЕВ – председател

Проф. д-р ПЛАМЕН ПАВЛОВ

Проф. д-р ИВЕЛИН ИВАНОВ

Доц. д-р ИВАН ЛАЗАРОВ

Доц. д-р НИКОЛАЙ КЪНЕВ – зам.-председател

Гл. ас. д-р НИКОЛАЙ ХРИСИМОВ

26 ОКТОМВРИ, ПОНЕДЕЛНИК

9:00 – 11:00 Празнична Света литургия по случай Димитровден в църквата „Успение Богородично“

11:00 – 11.15 Литийно шествие с иконата на св. Димитър от църквата „Успение Богородично“ до църквата-музей „Св. Димитър Солунски“

11.00 – 13.30 **Регистрация на участниците в конференцията:** Фоайето на музей „Възраждане и учредително събрание“

14:00 – 14.10 **Тържествено откриване:**

Музей „Възраждане и учредително събрание“. Встъпително слово за откриване на конференцията от проф. д.и.н. Иван Тютюнджиев – декан на Историческия факултет на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“

14.10 – 14.30 **Приветствия към участниците в конференцията от:**

- Негово светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит
- Проф. д-р Христо Бонджолов – ректор на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“
- Проф. д.ик.н. Пенчо Пенчев – областен управител на Област Велико Търново
- Г-н Ганчо Карабаджаков – зам.-кмет на Община Велико Търново
- Д-р Иван Цървов – директор на РИМ – Велико Търново
- Доц. д-р Николай Проданов – зам.-ректор на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“
- Доц. д-р Димитър Димитров – зам.-ректор на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

14.30 – 15.30 Пленарни доклади:

Акад. Васил Гюзелев (България, София) Възобновяването на Българската патриаршия през 1235 г. в светлината на историческите извори

Проф. Василка Тъпкова-Заимова (България, София) От Солун до Търново – култът към св. Димитър и Асеновци

15.30 – 16.00 Кафе-пауза

Представяне на новото илюстрирано издание на книгата на Йордан Андреев и Андрей Пантев „Българските ханове и царе“, изд. „Абагар“, Велико Търново, 2015 г.

16.00 – 19.00 Секционни заседания:

**СЕКЦИЯ „САМИЯТ ТЪРНОВГРАД ЩЕ РАЗТРЪБИ
ПОБЕДИТЕ“:**

Председател: *проф. д-р Пламен Павлов*

Секретар: *д-р Александър Узелац*

16.00 – 16.20 *проф. д.и.н. Петър Ангелов (България, София)*

Образът на Асеневци във византийската книжнина

16.20 – 16.40 *проф. д-р Милияна Каймакамова (България,*

София) Ролята на Асеневци за и във формирането на българската историческа памет в края на XII – средата на XIII в.

16.40 – 17.00 *доц. д-р Иван Лазаров (България, Велико Търново)*

Цар Петър (1185–1197) и върховната власт при възобновяване на българската държава в края на XII в.

17.00 – 17.20 *доц. д-р Александър Николов (България, София)*

Второто българско царство и влахо-българските дилеми

17.20 – 17.40 *доц. д-р Павел Георгиев (България, Шумен)*

Кога и защо Царевград Търнов се налага като център на освободителното движение на Асеневци?

17.40 – 18.00 *доц. д-р Бистра Николова (България, София)*

Търновската църква до Унията. Въпроси. А отговорите?

18.00 – 18.20 *д-р Александру Маджару (Румъния, Букуреш)*

The Romanian historiography about the genesis and the evolution of the state founded by the Asan brothers

18.20 – 18.40 *проф. д.и.н. Иван Тютюнджиев (България, Велико*

Търново) Търновският митрополит Даниил и контактите му с великия княз Василий III Иванович

18.40 – 19.00 *доц. д-р Николай Марков (България, София)*

За някои недобре решени проблеми в книгата на Александру Маджару „Asăneștii. Istoria politico-militară a statu lui dinastiei Asan (1185–1280)“, Târgoviște, 2014

19.00 – 19.30 Дискусия

**СЕКЦИЯ „НАШИЯТ НОВ ЦАРИГРАД ЦЪФТИ И РАСТЕ,
УКРЕПВА СЕ И МЛАДЕЕ“**

Председател: *проф. д.и.н. Иван Йорданов*

Секретар: *гл. ас. д-р Деян Рабовянов*

- 16.00 – 16.20** *проф. д.и.н. Иван Йорданов (България, Шумен)*
Възстановяването на българската държавност по сфрагистични и нумизматични данни (1185–1235)
- 16.20 – 16.40** *доц. д-р Бони Петрунова (България, София)*
Средновековни накити от Калиакра
- 16.40 – 17.00** *доц. д-р Мирко Робов (България, Велико Търново)*
„Свети Димитър“ – църквата на Асен и Петър
- 17.00 – 17.20** *проф. д-р Патрик Льокак (САЩ, Кърквил)* The Artistic Influence of the Monasteries of Mount Athos on the Paintings of the Rock Churches of Ivanovo in the 14th c.
- 17.20 – 17.40** *проф. д.изк.н. Константин Тотев (България, Велико Търново)* Археологически проучвания в Северната част на Средновековния град Трапезица 2007–2015 г.
- 17.40 – 18.00** *проф. д.и.н. Казимир Попконстантинов, проф. д-р Хитко Вачев (България, Велико Търново)* Надпис върху тухла с евангелски текст от средновековния манастир в местността „Френкхисар“ – В. Търново
- 18.00 – 18.20** *проф. д.и.н. Николай Овчаров (България, София)* Крепостта Урвич край София и края на Второто българско царство
- 18.20 – 18.40** *доц. д-р Йордан Алексиев (България, Велико Търново)* Светци-покровители на Търновград. Мощите на Свети Иван Рилски и Света Параскева в столичния Търнов
- 18.40 – 19.00** *гл. ас. д-р Женя Жекова (България, Шумен)* Асеневци в Преслав. Според данните на нумизматиката и сфрагистиката

19.00 – 19.30 Дискусия

19:30 ВЕЧЕРЯ

Коктейл за участниците и гостите на конференцията на
ВИП площадката на АВС „Звук и светлина“

20:00 Аудио-визуален спектакъл „Царевград Търнов – звук
и светлина“ – пл. „Цар Асен I“

27 ОКТОМВРИ, ВТОРНИК
сутрешна сесия (9.00–12.30)

**СЕКЦИЯ „САМИЯТ ТЪРНОВГРАД ЩЕ РАЗТЪРЪБИ
ПОБЕДИТЕ“**

в голямата зала на Институт „Конфуций“

Председател: *проф. д.и.н. Дмитрий Поливянный*

Секретар: *гл. ас. д-р Николай Хрисимов*

9.00 – 9.20 *проф. д.и.н. Христо Матанов (България, София)*
Византийското наследство в България (XIII–XIV в.)

9.20 – 9.40 *проф. д.и.н. Дмитрий Поливянный (Русия, Ивано-ново)* Книгата на Фьодор Успенски “Образование Второго Болгарского царства” като историографски принос и научно събитие

9.40 – 10.00 *доц. д-р Георги Николов (България, София)* Теодор-Петър, Асен-Белгун и Йоаница-Калоян – обновители на Болгарското царство (1185–1207)

10.00 – 10.20 *проф. д.и.н. Георги Атанасов (България, Силистра)*
Добруджа преди и след освободителната война на Асеневци 1185–1188 г.

10.20 – 10.40 *проф. д-р Валентин Плетньов (България, Варна)*
Бележки върху Карвунската земя

10.40 – 11.00 **Кафе-пауза**

11.00 – 11.20 *доц. д-р Николай Кънев (България, Велико Търново)* Алексей Слав – претендентът на император Анри дьо Ено за българския царски престол?

11.20 – 11.40 *проф. д-р Пламен Павлов (България, Велико Търново)* Фамилията Асеневци – второто поколение

11.40 – 12.00 *д-р Анастасия Добичина (Русия, Москва)* Търново и политика перенесения священных реликвий в период становления Второго Болгарского царства (1185–1204)

12.00 – 12.20 *проф. д.и.н. Илия Илиев (България, София)*
Въпроси на църковната организация в югозападните български земи през първите десетилетия на XIII в.

12.20 – 12.30 Дискусия

12.30 – 13.30 ОБЯД-КЕТЪРИНГ ВЪВ ФОАЙЕТО НА ИНСТИТУТ „КОНФУЦИЙ“

**СЕКЦИЯ „НАШИЯТ НОВ ЦАРИГРАД ЦЪФТИ И РАСТЕ,
УКРЕПВА СЕ И МЛАДЕЕ“**

в малката зала на Институт „Конфуций“

Председател: *проф. д-р Димитър Кенанов*

Секретар: *гл. ас. д-р Пламен Събев*

9.00 – 9.20 *проф. д-р Венелин Грудков (България, Велико Търново)* Търновският сакрален пантеон и Асеновци

9.20 – 9.40 *проф. д.ф.н. Димитър Кенанов (България, Велико Търново)* Епохата на Асеновци в сборниците „Търновска книжовна школа“ (т. 1-10)

9.40 – 10.00 *доц. д-р Димо Чешмеджиев (България, Пловдив)* Култът към патриарх Йоаким I

10.00 – 10.20 *проф. д-р Мария Спасова (България, Велико Търново)* Цар Иван Александър и вторият Златен век на българската култура, литература и книжнина (според сведенията от български средновековни ръкописи, приписки и надписи)

10.20 – 10.40 *Милен Николов (България, Бургас)* Цар Иван Александър и манастирите в Парория

10.40 – 11.00 **Кафе-пауза**

11.00 – 11.20 *гл. ас. д-р Пламен Събев (България, Велико Търново)* Свети Теодосий Търновски и иконопочитанието в Търновград (догматични аспекти на защитните слова според житието от патриарх Калист Константинополски)

11.20 – 11.40 *проф. д.ф.н. Анчо Калоянов (България, Велико Търново)* Бдинската митрополия при царуването на Иван Срацимир (1356–1396)

11.40 – 12.00 *д-р Атанаска Стамболийска (България, Велико Търново)* За съдбата на митрополитската църква “Въведение Богородично” във Видин след османското завоевание

12.00 – 12.20 *проф. д.и.н. Рая Заимова (България, София)* Памет и легенда: Царевград Търнов и Балдуин Фландърски в ново време

12.20 – 12.30 Дискусия

12.30 – 13.30 **ОБЯД-КЕТЪРИНГ ВЪВ ФОАЙЕТО НА ИНСТИТУТ „КОНФУЦИЙ“**

27 ОКТОМВРИ, ВТОРНИК
следобедна сесия (13.30 – 19.30)

СЕКЦИЯ „САМИЯТ ТЪРНОВГРАД ЩЕ РАЗТЪРЪБИ
ПОБЕДИТЕ“

в голямата зала на Институт „Конфуций“

Председател: *проф. д.и.н. Христо Матанов*

Секретар: *гл. ас. д-р Момчил Младенов*

13.30 – 13.50 *гл. ас. д-р Анета Николова (България, Велико Търново)* Охридските традиции и календара на Царевград Търнов (върху материал от староруски църковни паметни)

13.50 – 14.10 *проф. д.и.н. Татяна Леонтиева (Русия, Твер)* Российско-болгарские церковные связи в истории и литературе (XVII–XIX в.)

14.10 – 14.30 *проф. д-р Ивелин Иванов (България, Велико Търново)* Българо-латинските военни конфликти от първата половина на XIII в.: опит за съпоставителен количествен анализ

14.30 – 14.50 *гл. ас. д-р Николай Хрисимов (България, Велико Търново)* Щрихи към държавотворческата приемственост при въстанието на Асеневици (1185–1186)

14.50 – 15.10 *гл. ас. д-р Елена Костова (България, София)* Византийско-дубровнишкият договор от 1192 г. и мястото на България в него

15.10 – 15.30 *гл. ас. д-р Сашка Георгиева (България, София)* Първият междудинастичен брак, свързал Асеневици и Неманичи

15.30 – 15.50 **Кафе-пауза**

15.50 – 16.10 *доц. д-р Нуркен Кузембаев (Казахстан, Астана)* Хан Котян и его потомки в истории Киевской Руси, Венгрии, Болгарии и Византии в первой половине XIII века

- 16.10 – 16.30** *проф. д-р Бобан Петровски (Македония, Скопие)*
Constantine Tikh Asen and Polog
- 16.30 – 16.50** *гл. ас. д-р Момчил Младенов (България, Велико Търново)* Българското царство и сражението при Пелагония през 1259 г.
- 16.50 – 17.10** *доц. д-р Стефан Йорданов (България, Велико Търново)* Ивайло undkein Ende? Бележки върху името на Лахана/Ивайло
- 17.10 – 17.30** *д-р Александър Узелац (Сърбия, Белград)* Видинското княжество и татарите на Златната орда (края на XIII – началото на XIV век) / The Principality of Vidin and the Tatars of the Golden Horde (End of the 13th – Beginning of the 14th century)
- 17.30 – 17.50** *гл. ас. д-р Янко Христов (България, Благоевград)* Военнопленниците на Балканите през XIII век: между „...отнесъл се към плененото множество човеколюбиво...” и „... които плени, сам по-късно посече жестоко...”
- 17.50 – 18.10** *проф. д-р Тони Филипоски (Македония, Скопие)* Двете воени акции на византискиот император Андроник III во Македонија во предвечерието на битката кај Велбужд (The two military operations of byzantine Emperor Andronicus III in Macedonia on the eve of the Battle of Velbazhd)
- 18.10 – 18.30** *доц. д-р Румяна Комсалова (България, Пловдив)* Жената във властовите структури на Второто българско царство
- 18.30 – 18.50** *ас. д-р Симеон Хинковски (България, София)* За връзките на династията на Асеневци с Генуезката република
- 18.50 – 19.10** *Румен Йорданов (България, София)* Византийската власт над българите (1018–1185) в историческата традиция на възобновеното българско царство
- 19.10 – 19.30** **Дискусия**
- 19.30** **ВЕЧЕРЯ В ИНТЕРХОТЕЛ „ВЕЛИКО ТЪРНОВО“**

**СЕКЦИЯ „НАШИЯТ НОВ ЦАРИГРАД ЦЪФТИ И РАСТЕ,
УКРЕПВА СЕ И МЛАДЕЕ“**

в малката зала на Институт „Конфуций“

Председател: *доц. д-р Йордан Алексиев*

Секретар: *д-р Игор Лазаренко*

13.30 – 13.50 *гл. ас. д-р Деян Рабовянов, Станимир Димитров (България, Велико Търново)* Въръжението от времето на въстанието на Асеневици в светлината на находките от Пернишката крепост

13.50 – 14.10 *доц. д-р Евгени Дерменджиев (България, Велико Търново)* За предстоличната история на Патриаршеския комплекс в Търновград

14.10 – 14.30 *Венелин Бараков (България, Велико Търново)* Крепостите на Асеневици в Централния Балкан (края на XII – първата половина на XIII в.)

14.30 – 14.50 *доц. д-р Константин Дочев (България, Велико Търново)* Пари и парично обръщение в средновековната столица Търнов (XII–XIV в.)

14.50 – 15.10 *д-р Игор Лазаренко (България, Варна)* Някои специфики в циркулацията на българските монети от XIII–XIV в. в района на средновековна Варна (по данни от крепостта Кастрици)

15.10 – 15.30 *доц. д-р Димитър В. Димитров (България, Пловдив)* Тенденции в стопанското развитие на Второто българско царство при управлението на Асеневици

15.30 – 15.50 **Кафе-пауза**

15.50 – 16.10 *доц. д-р Олег Александров (България, Велико Търново)* Антични сполии от средновековните строежи на хълма Царевец

16.10 – 16.30 *проф. д-р Хитко Вачев, Илиян Петракиев (България, Велико Търново)* За локализацията на богородичните манастири в столичния Търновград през XIII–XIV век

- 16.30 – 16.50** *д-р Иван Чокоев (България, Велико Търново)* Археологическо доказателство за използване на кадифе през XIV в. (текстил от разкопки на средновековна църква в местността Френкхисар)
- 16.50 – 17.10** *Диана Косева-Тотева (България, Велико Търново)* Стенописите от средновековна църква № 2 на крепостта Трапезица във Велико Търново.
- 17.10 – 17.30** *доц. д-р Стела Дончева (България, Шумен)* Златен пръстен-печат от късното българско средновековие с изображение на двуглав орел и монограм
- 17.30 – 17.50** *проф. д-р Красимира Мутафова (България, Велико Търново)* Средновековни крепости в региона на Ловеч и Троян в османски документи от XVI век
- 17.50 – 18.10** *д-р Кирил Маринов (Полша, Лудж)* Новият Завет и византийската пропаганда: още веднъж за Никита Хониат и българското освободително движение
- 18.10 – 18.30** *д-р Георги Ковачев (САЩ, Чарлстън)* Предизвикателствата пред духовенствата в Европа и България по време на чумната епидемия от 1347–1354 год. и непосредствено след нея
- 18.30 – 18.50** *Лъчезар Кръстев (България, София)* „Последният Шишмановец“
- 18.50 – 19.10** *Симеон Антонов (България, Велико Търново)* Едно легендарно сведение от Картлис цховреба, засягащо смъртта на император Алексий (III) Ангел при българския цар
- 19.10 – 19.30** Дискусия
- 19.30** ВЕЧЕРЯ В ИНТЕРХОТЕЛ „ВЕЛИКО ТЪРНОВО“

28 ОКТОМВРИ, СРЯДА

9.30 – 12.00 **Културна програма:** Посещение на църквите „Св. Четиридесет мъченици“ и „Св. Св. Петър и Павел“.

13.30 **ТЪРЖЕСТВЕН ОБЯД-КОКТЕЙЛ.** Заключително слово на председателя на Организационния комитет и декан на Историческия факултет проф. д.и.н. Иван Тютюнджиев. Закриване на конференцията и отпътуване на участниците.

Международната научна конференция по случай 830 години от въстанието на братята Петър и Асен и 780 години от възобновяването на Българската патриаршия **„ЦАРЕВГРАД ТЪРНОВ И ВТОРОТО БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО В СРЕДНОВЕКОВНИЯ СВЯТ“** е осъществена благодарение на материалната ангажираност на следните фирми, организации и институции:

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“
ФОНДАЦИЯ БЪЛГАРСКА ПАМЕТ
ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО
ОБЩИНА ГОРНА ОРЯХОВИЦА
ТЕРМ ИНЖЕНЕРИНГ ООД – ГР. СОФИЯ
ПРИТИ 95 ООД – ГР. ЛЯСКОВЕЦ
ОБЩИНСКА БАНКА АД – ГР. ВЕЛИКО ТЪРНОВО
ГРАНД ХОТЕЛ ЯНТРА – ГР. ВЕЛИКО ТЪРНОВО
АРКУС АД – ГР. ЛЯСКОВЕЦ
РОТАРИ ИНТЕРНЕТЪНЪЛ БЪЛГАРИЯ, ДИСТРИКТ 2482
КАРМЕЛА 2000 ООД – ГР. ВЕЛИКО ТЪРНОВО
ТОТАЛ ВИНИ ООД – ГР. ЛЯСКОВЕЦ
АСТРЕЯ 91 ООД – ГР. ЛЯСКОВЕЦ